

Kennis Bedrijfseconomie

Kennis Bedrijfseconomie

Ad Bakker

Opmaak: Sander Pinkse Boekproductie, Amsterdam

ISBN 978 90 3724 617 9

© 2018 uitgeverij Edu'Actief b.v.

Gehele of gedeeltelijke overneming of reproductie van de inhoud van deze uitgave, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende is verboden, behoudens de beperkingen bij de wet gesteld. Het verbod betreft ook gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in artikel 17 Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb. 351, 1974) ex artikel 16b Auteurswet 1912, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden.

Correspondentie inzake overneming of reproductie richten aan:

Edu'Actief, Postbus 1056, 7940 KB Meppel
info@edu-actief.nl, 0522 235 235

Inhoud

Voorwoord 9

HOOFDSTUK 1

Vermogensbehoefte, financiering en eigen vermogen 11

- 1.1 Inleiding 11
- 1.2 Vormen van investeringen 12
- 1.3 Vormen van financiering 14
- 1.4 Intensieve financiering 16
- 1.5 Eigen vermogen 21
 - 1.5.1 Eigen vermogen in een eenmanszaak 22
 - 1.5.2 Eigen vermogen in een vennootschap onder firma en een commanditaire vennootschap 22
 - 1.5.3 Eigen vermogen in een besloten vennootschap en een naamloze vennootschap 23
- 1.6 Meerkeuzevragen 30
- 1.7 Antwoorden vragen en meerkeuzevragen 31
- Samenvatting 34

HOOFDSTUK 2

Vreemd vermogen 39

- 2.1 Inleiding 39
- 2.2 Lang vreemd vermogen 40
 - 2.2.1 Hypothecaire lening 40
 - 2.2.2 Obligatielening 41
 - 2.2.3 Converteerbare obligatielening 46
 - 2.2.4 Onderhandse lening 47
 - 2.2.5 Achtergestelde lening 48
 - 2.2.6 Leasing 49
 - 2.2.7 Voorzieningen 51
- 2.3 Kort vreemd vermogen 53
 - 2.3.1 Bankkrediet 53

2.3.2	Leverancierskrediet	55
2.3.3	Afnemerskrediet	57
2.3.4	Factoring	58
2.4	Meerkeuzevragen	59
2.5	Antwoorden vragen en meerkeuzevragen	60
2.6	Uitwerkingen oefenopgaven	62
	Samenvatting	65

HOOFDSTUK 3

Activiteitskengetallen 69

3.1	Inleiding	69
3.2	Omzetsnelheid en gemiddelde opslagduur van de voorraad goederen	70
3.3	De gemiddelde krediettermijn van debiteuren en van crediteuren	73
3.4	De omloopsnelheid van het gemiddeld geïnvesteerde vermogen	78
3.5	Berekeningen	80
3.6	Meerkeuzevragen	81
3.7	Antwoorden vragen en meerkeuzevragen	82
3.8	Uitwerkingen oefenopgaven	83
	Samenvatting	86

HOOFDSTUK 4

Beoordeling van de liquiditeit 87

4.1	Inleiding	87
4.2	Liquiditeitsbegroting en resultatenbegroting	87
4.3	Current ratio en quick ratio	95
4.4	Nettowerkkapitaal	97
4.5	Liquiditeitsbalans	100
4.6	Berekeningen	103
4.7	Meerkeuzevragen	103
4.8	Antwoorden vragen en meerkeuzevragen	104
4.9	Uitwerkingen oefenopgaven	105
	Samenvatting	110

HOOFDSTUK 5

Beoordeling van de solvabiliteit 111

- 5.1 Inleiding 111
- 5.2 Solvabiliteitskengetallen 111
- 5.3 Berekeningen 116
- 5.4 Meerkeuzevragen 117
- 5.5 Antwoorden vragen en meerkeuzevragen 118
- 5.6 Uitwerkingen oefenopgaven 118
 - Samenvatting 120

HOOFDSTUK 6

Beoordeling van de rentabiliteit 121

- 6.1 Inleiding 121
- 6.2 De rentabiliteit van het vermogen 121
- 6.3 De hefboomwerking in de financiering 125
- 6.4 Het weerstandsvermogen 129
- 6.5 Berekeningen 130
- 6.6 Meerkeuzevragen 131
- 6.7 Antwoorden vragen en meerkeuzevragen 132
- 6.8 Uitwerkingen oefenopgaven 133
 - Samenvatting 137

Register 139

Voorwoord

De in dit boek behandelde leerstof sluit volledig aan bij de examenmatrijs en toetstermen van Stichting Praktijkleren (SPL).

Hieronder is aangegeven welke toetstermen in welke hoofdstukken worden behandeld.

Examenmatrijs FAB KE5

Onderwerp	Code	Toetsterm	
1. Vermogensbehoefte (voor handelsonderneming)	1.1	De kandidaat benoemt voor verschillende financieringsvormen of deze permanent, langdurig tijdelijk of kortstondig tijdelijk zijn.	Hfst. 1-2
	1.2	De kandidaat stelt voor een gegeven situatie vast welke financieringsvorm geschikt is.	Hfst. 1-2
	1.3	De kandidaat stelt voor een gegeven situatie vast hoe groot de vermogensbehoefte is bij volgtijdelijke aanschaf van vaste activa.	Hfst. 1
	1.4	De kandidaat stelt voor een gegeven situatie vast hoe groot de vermogensbehoefte is bij gelijktijdige aanschaf van vaste activa.	Hfst. 1
	1.5	De kandidaat stelt de vermogensbehoefte aan vlottende activa vast op basis van gegeven omzetsnelheid goederen, gemiddelde krediettermijn debiteuren en onderliggende informatie.	Hfst. 3
2. Elementaire kengetallen, in het bijzonder die voor liquiditeit (berekening, toelichting en vergelijking)	2.1	De kandidaat berekent aan de hand van een gegeven balans de current ratio, de quick ratio en het werkkapitaal.	Hfst. 4
	2.2	De kandidaat adviseert aan de hand van een gegeven balans op welke wijze het bedrijf de liquiditeit kan verbeteren.	Hfst. 4
	2.3	De kandidaat berekent de debt ratio van een bedrijf op basis van de balans.	Hfst. 5

Onderwerp	Code	Toetsterm	
	2.4	De kandidaat berekent het solvabiliteitspercentage (verhouding eigen vermogen, vreemd vermogen) voor een bedrijf op basis van de balans.	Hfst. 5
	2.5	De kandidaat adviseert aan de hand van een gegeven balans op welke wijze het bedrijf de solvabiliteit kan verbeteren.	Hfst. 5
	2.6	De kandidaat berekent op basis van de balansen en de resultatenrekening de rentabiliteit van het gemiddeld eigen vermogen, het gemiddeld vreemd vermogen en het gemiddeld totale vermogen.	Hfst. 6
	2.7	De kandidaat legt de betekenis uit van het verschil tussen de hoogte van de liquiditeits-, solvabiliteits- en rentabiliteitskengetallen van een bepaald jaar en die van andere jaren en wat het verschil is tussen de kengetallen van het eigen bedrijf en die van de branche.	Hfst. 4-5-6
	2.8	De kandidaat berekent voor een gegeven situatie de cashflow.	Hfst. 1
	2.9	De kandidaat berekent voor een gegeven situatie het hefboomeffect op basis van de rentabiliteitskengetallen.	Hfst. 6
3. Liquiditeitsbegroting (eenvoudig, om deze op te kunnen stellen)	3.1	De kandidaat stelt voor een gegeven situatie een eenvoudige resultatenbegroting samen (kosten en opbrengsten).	Hfst. 4
	3.2	De kandidaat stelt voor een gegeven situatie een eenvoudige liquiditeitsbegroting samen (inkomsten en uitgaven).	Hfst. 4

Vragen en opmerkingen over de uitgave kun je mailen naar de uitgever:
info@edu-actief.nl

Ad Bakker

Vermogensbehoefte, financiering en eigen vermogen

1.1 Inleiding

Voordat iemand een onderneming start, zal hij eerst moeten vaststellen wat nodig is om het bedrijf te kunnen uitoefenen, dus wat er geïnvesteerd moet worden. Voorbeelden van **investerings** zijn: een gebouw, machines en voorraden. Daarnaast moet de ondernemer berekenen hoeveel vermogen daarvoor nodig is en op welke wijze hij dit kan verkrijgen.

Een deel van het benodigde vermogen van een onderneming wordt ingebracht door de eigenaar of eigenaren en is eigen vermogen. Het eigen vermogen is vaak onvoldoende om alle benodigde middelen te kunnen betalen en daarom zal ook vermogen geleend worden, bijvoorbeeld bij een bank. Dit is vreemd vermogen. Het aantrekken van het benodigde vermogen door een onderneming noemt men financieren. **Financiering** is de wijze waarop een onderneming het vermogen verkrijgt om haar taak te kunnen uitvoeren.

Meestal begint een onderneming klein en zal ze in de loop van de tijd groeien. Dan is extra vermogen nodig om deze groei te financieren. Dat vermogen kan de onderneming zelf verdienen of van buiten de onderneming aantrekken. We spreken dan van interne financiering of van externe financiering.

Interne financiering is financiering met vermogen dat in de onderneming zelf is ontstaan. Het is vermogen dat de onderneming met haar activiteiten heeft verdiend. Interne financiering vindt plaats als een onderneming de winst niet volledig uitkeert aan de eigenaar, maar een gedeelte daarvan reserveert.

Externe financiering is financiering met van buiten de onderneming aangetrokken vermogen. Hieronder valt niet alleen het vreemd vermogen, maar ook bijvoorbeeld het eigen vermogen dat door de aandeelhouders (eigenaren) in een besloten vennootschap (bv) of een naamloze vennootschap (nv) wordt ingebracht.

Bij het financieren zijn er twee problemen. Allereerst moet worden nagegaan wat men gaat investeren. Dus welke middelen aangeschaft worden. Dit noemt men het **investeringsprobleem**.

Het andere probleem is het bepalen van hoeveel vermogen nodig is en op welke wijze dit het beste kan worden aangetrokken. Dit is het **financieringsprobleem**.

In een balans staan de investeringen aan de debetkant en staat het vermogen aan de creditkant.

Een meer gebruikelijke benaming voor de debetkant van een balans is **activa** en voor de creditkant **passiva**.

Hieronder staat een voorbeeld van een (eenvoudige) balans.

(× € 1.000,–)

<i>Activa</i>		<i>Passiva</i>	
Machines en inventaris	120	Eigen vermogen	100
Bestelauto	30	Lening familie	80
Voorraden	50	Rekening-courant bank	35
Debiteuren	20	Crediteuren	15
Kasgeld	10		
Totaal	230	Totaal	230

Het bedrag van de activa moet gelijk zijn aan het bedrag van de passiva.
De balans is altijd in evenwicht.

Vragen

1. Wat wordt verstaan onder financiering?
2. Noem twee voorbeelden van activa en twee voorbeelden van passiva.
3. Is de inbreng van € 100.000,– eigen geld door de eigenaar van een eenmanszaak in zijn onderneming een vorm van interne financiering of van externe financiering?

Verklaar je antwoord.

1.2 Vormen van investeringen

De middelen die een bedrijf nodig heeft om zijn werkzaamheden te kunnen uitoefenen zijn de productiemiddelen of activa. Zij bestaan onder meer uit gebouwen, machines, voorraden en liquide middelen (kasgeld en geld op de bankrekening).

Activa worden onderverdeeld in vaste activa en vlottende activa.

Vaste activa zijn activa die langer dan een jaar worden gebruikt en dus ook lan-

ger dan een jaar vermogen nodig hebben. Voorbeelden van vaste activa zijn: een gebouw, machines, een toonbank, een kassa en een bestelauto.

Vlottende activa zijn activa die korter dan een jaar in de onderneming aanwezig zijn. Voorbeelden van vlottende activa zijn: voorraden, vorderingen op afnemers en liquide middelen.

Een beginnende ondernemer maakt altijd eerst een ondernemingsplan, waarmee hij bijvoorbeeld naar de bank kan om een lening af te sluiten of afspraken te maken over rekening-courantkrediet.

Een onderdeel van het ondernemingsplan is het **investeringsplan** of **investeringsbegroting**.

Een voorbeeld hiervan zie je hieronder.

Investeringsplan (Hoeveel geld heb ik waarvoor nodig?)	Bedrag
<i>Vaste activa</i>	
Huisvesting/verbouwing	€ 85.000,-
Inventaris/machines	€ 22.000,-
Vervoermiddelen	€ 30.000,-
Goodwill	€ 10.000,-
Overig	€ 20.000,-
Totaal vaste activa	€ 167.000,-
<i>Vlottende activa</i>	
Voorraad	€ 25.000,-
Debiteuren	€ 6.000,-
Aanloopkosten	€ 4.000,-
Voorfinanciering btw	€ 30.000,-
Waarborgsom/bankgarantie	€ 3.000,-
Kasgeld	€ 2.000,-
Onvoorzien	€ 5.000,-
Totaal vlottende activa	€ 75.000,-
Totaal investering	€ 242.000,-

Toelichting op enkele posten:

Goodwill is een bedrag dat een ondernemer bij overname moet betalen aan de vorige eigenaar voor bijvoorbeeld de goede naam van de zaak en de opgebouwde klantenkring.

Debiteuren zijn afnemers die goederen hebben gekocht en deze later betalen. Hiervoor moet ook een bedrag worden opgenomen, omdat de verkochte goederen al wel opnieuw moeten worden aangeschaft, maar de afnemers nog niet hebben betaald.

Voorfinanciering btw houdt in dat de onderneming de btw op de productiemiddelen (verbouwing, inventaris/machines, vervoermiddelen, voorraden) bij aanschaf aan de leverancier moet betalen en deze pas later terugontvangt van de Belastingdienst. De onderneming moet dit bedrag tijdelijk voorfinancieren. Waarborgsommen en bankgaranties zijn bedragen die op een geblokkeerde rekening worden gestort en waarmee een ondernemer leveranciers garandeert dat zij hun vordering ontvangen. Omdat dit geld is geblokkeerd moet de ondernemer dit ook financieren.

Vragen

4. Wat is het verschil tussen vaste activa en vlottende activa?
5. Wat zijn liquide middelen?
6. Wat wordt verstaan onder goodwill?
7. Waarom moet een ondernemer de btw voorfinancieren?

1.3 Vormen van financiering

Nadat een beginnende ondernemer zijn investeringsplan klaar heeft, onderzoekt hij de mogelijkheden van financiering daarvan. Hoe kom ik aan het geld dat nodig is om de noodzakelijke investeringen te kunnen betalen?

Op grond van het voorgaande investeringsplan hiervoor kan bijvoorbeeld het volgende **financieringsplan** worden gemaakt.

Financieringsplan (Waar haal ik het geld vandaan?)	Bedrag
<i>Eigen vermogen</i>	
Spaargeld	€ 85.000,-
Totaal eigen vermogen	€ 85.000,-

<i>Vreemd vermogen lang</i>	
Achtergestelde lening familie/kennissen	€ 35.000,-
Lening van de bank	€ 50.000,-
Hypothecaire lening	€ 40.000,-
Totaal vreemd vermogen lang	€ 125.000,-
<i>Vreemd vermogen kort</i>	
Rekening-courantkrediet bank	€ 10.000,-
Crediteuren	€ 22.000,-
Totaal vreemd vermogen kort	€ 32.000,-
Totaal vermogen	€ 242.000,-

Toelichting op enkele posten:

Een **achtergestelde lening** is een lening die pas wordt afgelost als alle andere schulden zijn betaald. Dit doet zich voor bij een faillissement.

Er zijn twee bankschulden, één onder het lang vreemd vermogen en één onder het kort vreemd vermogen. Het verschil is dat de lening onder het lang vreemd vermogen een looptijd heeft van meer dan een jaar en het rekening-courantkrediet (van de bank) een looptijd van korter dan een jaar.

Een **hypothecaire lening** is een lening met een gebouw (of grond) als zekerheid. Kan de ondernemer de lening niet meer aflossen, dan mag de schuldeiser het gebouw verkopen en daaruit zijn vordering halen.

Crediteuren zijn leveranciers die goederen hebben geleverd die pas later hoeven worden betaald.

Vaste activa kunnen het beste met eigen vermogen en/of met lang vreemd vermogen worden gefinancierd en vlottende activa met kort vreemd vermogen.

Meestal zit in de vlottende activa echter een **vaste kern**, een bedrag dat altijd aanwezig is. Deze vaste kern kan ook met eigen vermogen en/of lang vreemd vermogen worden gefinancierd.

Voorbeeld

Van onderneming Arcetel is de verwachte vermogensbehoefte van de voorraad goederen als volgt: